

บทบาทของรัฐบาลและผู้นำทางการเมืองไทยต่อขบวนการต่อสู้เพื่อเอกราชลาว  
ระหว่าง พ.ศ. 2483- พ.ศ. 2492



นางสาว พิมพ์รัตน์ พิพัฒน์กุล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต  
สาขาวิชาประวัติศาสตร์ ภาควิชาประวัติศาสตร์  
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย  
ปีการศึกษา 2544  
ISBN 974-03-0688-8  
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I 20179282

= 6 พ.ย. 2545

**THE ROLES OF THE THAI GOVERNMENTS AND POLITICAL ELITES  
CONCERNING LAO INDEPENDENCE MOVEMENTS DURING 1940-1949**

Miss Pimrot Phipatanakul

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts in History

Department of History

Faculty of Arts

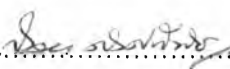
Chulalongkorn University

Academic year 2001

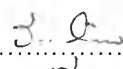
ISBN 974-03-0688-8


หัวข้อวิทยานิพนธ์      บทบาทของรัฐบาลและผู้นำทางการเมืองไทยต่อขบวนการต่อสู้เพื่อ  
 เอกราชลาว ระหว่าง พ.ศ.2483 – พ.ศ.2492  
 โดย                                 นางสาว พิมพ์รัต พิพัฒน์กุล  
 สาขาวิชา                         ประวัติศาสตร์  
 อาจารย์ที่ปรึกษา                 อาจารย์ ฉลอง สุนทรวาณิชย์

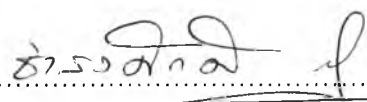
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง  
 ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต


.....  ..... คณบดีคณะอักษรศาสตร์  
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ม.ร.ว.กัลยา ดิงศภักดิ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....  ..... ประธานกรรมการ  
 (อาจารย์ ดร.ธีรวัต ณ ป้อมเพชร)

.....  ..... อาจารย์ที่ปรึกษา  
 (อาจารย์ ฉลอง สุนทรวาณิชย์)

.....  ..... กรรมการ  
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อังรงค์ดี เพชรเลิศอนันต์)

.....  ..... กรรมการ  
 (อาจารย์ สุวิมล รุ่งเจริญ)

พิมพ์รด พิพัฒน์กุล : บทบาทของรัฐบาลและผู้นำทางการเมืองไทยต่อขบวนการต่อสู้เพื่อเอกราชลาวระหว่าง พ.ศ. 2483 – พ.ศ. 2492 (The Roles of the Thai Governments and Political Elites Concerning Lao Independence Movements During 1940-1949)

อ. ที่ปรึกษา : อาจารย์ ฉลอง สุนทรวาณิช, 217 หน้า. ISBN 974-03-0688-8.

วิทยานิพนธ์นี้มุ่งศึกษา บทบาทของรัฐบาลและผู้นำทางการเมืองไทย ที่มีต่อขบวนการต่อสู้เพื่อเอกราชลาวสมัยใหม่ คือ คณะกู้เอกราชลาว เสรีลาว และลาวอิสระ ตั้งแต่ พ.ศ. 2483-2492 และวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของบทบาทดังกล่าวในบริบททางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ทั้งภายในและภายนอกของไทย

ผลการศึกษาพบว่า รัฐบาลและผู้นำทางการเมืองไทยมีบทบาทสำคัญต่อขบวนการต่อสู้เพื่อเอกราชลาว เห็นได้ชัดเจนตั้งแต่ช่วงสงครามอินโดจีนระหว่างไทยกับฝรั่งเศสในปี พ.ศ. 2483 จากการที่รัฐบาลไทยมีนโยบายเสริมสร้างแนวคิดชาตินิยมสู่ประชาชน ทั้งในประเทศไทยและทางฝั่งดินแดนลาว ทำให้มีกลุ่มชาตินิยมลาวมาเข้าร่วมกับรัฐบาลไทย โดยหวังว่าไทยจะช่วยลาวต่อสู้เพื่อเอกราช ต่อมาเมื่อรัฐบาลไทยร่วมเป็นพันธมิตรกับญี่ปุ่น และประกาศสงครามกับสหรัฐอเมริกาและอังกฤษในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง นายปรีดี พนมยงค์และคณะจึงจัดตั้งขบวนการเสรีไทย และสนับสนุนกลุ่มชาตินิยมลาวจัดตั้งขบวนการเสรีลาวหรือลาวอิสระขึ้น หลังสงครามสิ้นสุด ขบวนการลาวอิสระประกาศเอกราชและจัดตั้งรัฐบาลในดินแดนลาวสำเร็จในเดือนตุลาคม 2488 แต่เพียง 8 เดือนหลังจากนั้น ฝรั่งเศสกลับมายึดครองลาวได้ ลาวอิสระจึงอพยพมาตั้งรัฐบาลพลัดถิ่นในประเทศไทย ซึ่งเมื่อรัฐบาลไทยแก้ปัญหาเรื่องการประกาศสงคราม และการสมัครเป็นสมาชิกองค์การสหประชาชาติของไทยได้แล้ว ก็ให้ความช่วยเหลือลาวอิสระอย่างเต็มที่ แต่จากภาวะสงครามเย็นและความขัดแย้งทางการเมืองภายในของไทย ทำให้รัฐบาลไทยในช่วงปี พ.ศ. 2491 ยุติการให้ความช่วยเหลือต่างๆ อย่างสิ้นเชิง และผลักดันให้ลาวอิสระออกไป รัฐบาลลาวอิสระจึงต้องประกาศยุบตัวเองในปีต่อมา

ภาควิชา ประวัติศาสตร์

สาขาวิชา ประวัติศาสตร์

ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนิสิต ..... พิมพ์กร พิมพ์กุล.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ..... ๗.....

##4180157222 :MAJOR HISTORY

KEY WORD: Thai governments/ Political Elites/ Lao independence movements.

Pimrot Phipatanakul: THE ROLES OF THE THAI GOVERNMENTS AND POLITICAL ELITES CONCERNING LAO INDEPENDENCE MOVEMENTS DURING 1940-1949.

THESIS ADVISOR: CHALONG SOONTRAVANICH. 217 pp. ISBN 974-03-0688-8.

This thesis aims to study the roles of the Thai governments and political elites concerning Lao independence movements during 1940-1949, namely the Khana Ku-issara-phap Lao, the Seri Lao and the Lao Issara, and analyzes the changes of this roles from the political, economical and social contexts both inside and outside Thailand.

The result of this study shows that Thai governments and political elites had important roles concerning the Lao independence movements since Indochina war between Thailand and France in 1940. Thai government wanted to spread the nationalist idea to all the people inside Thailand and Laos. From this policy, Lao nationalists cooperated with Thai government, and expected help in order to fight for the Lao independence. During World War II, Thai government allied with Japan and declared war against the U.S. and Great Britain, so Pridi Phanomyong and his group formed the Seri Thai and supported the Seri Lao or the Lao Issara. After World War II, the Lao Issara successfully proclaimed Lao independence and formed the government in their homeland in October 1945, but only 8 months later, French troops reoccupied Laos so the Lao Issara's government had to seek refuge in Thailand. After Thailand abrogated the war declaration and became one of United Nation members, the Thai government gave full support to the Lao Issara. However, because of the Cold War and the political conflicts inside Thailand in 1948, the Thai government did not only stop helping the Lao Issara but also pushed them out of Thailand. The Lao Issara's government was thus dissolved in the following year.

Department of	History	Student's signature .....
Field of study	History	Advisor's signature .....
Academic year	2001	

## กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลือและการสละเวลาอันมีคุณค่าของบุคคลหลายท่าน ซึ่งผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้ และจะยังคงระลึกถึงพระคุณของท่านทั้งหลายตลอดไป ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ฉลอง สุนทราวณิชย์ ผู้ที่ไม่ได้เป็นเพียงแค่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตาม “หน้าที่” เท่านั้น แต่ยังเป็น “ครู” ที่ต้องเสียสละเวลาอ่านวิทยานิพนธ์ ให้คำแนะนำ คำวิจารณ์ และชี้ทางแก้ปัญหาให้ผู้เขียนตลอดช่วงเวลาที่เขียนวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้เขียนได้รับความรู้มากมายจากการเป็น “ลูกศิษย์” ของอาจารย์ ทั้งในเรื่องของทางวิชาการและการดำเนินชีวิต อันเป็นสิ่งมีค่าที่จะติดตัวผู้เขียนตลอดไป ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชำรงค์ศักดิ์ เพชรเลิศอนันต์ ที่สละเวลามาเป็นผู้วิจารณ์และกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้ให้คำแนะนำแก่ผู้เขียนมากมาย กราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.ธีรวัต ฌ ป้อมเพชร และอาจารย์สุวิมล รุ่งเจริญ ที่ช่วยตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์อย่างละเอียด ให้คำแนะนำ และเป็นกำลังใจให้กับผู้เขียนเสมอมา

กราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านในภาควิชาประวัติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่คอยใส่ใจถามไถ่ความก้าวหน้า และให้กำลังใจผู้เขียนตลอดระยะเวลาการศึกษา กราบขอบพระคุณ อาจารย์ สายชล สัตยานุรักษ์ อาจารย์อัญชลี สุสายัณห์ และอาจารย์อุษณีย์ ธงไชย แห่งภาควิชาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่แม้ว่าจะอยู่ห่างไกล แต่ก็ส่งกำลังใจและคำแนะนำอันมีค่ามาให้ผู้เขียน ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ของกองจดหมายเหตุแห่งชาติ หอสมุดแห่งชาติ กองบรรณสาร กระทรวงต่างประเทศ ห้องสมุดรัฐสภา สำนักวิทยบริการและห้องสมุดคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่ให้ความช่วยเหลือผู้เขียนเป็นอย่างดีในการหาข้อมูล ขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่ให้ทุนสนับสนุนการเขียนวิทยานิพนธ์ ขอขอบคุณคุณสมพร ตั้งคำ คุณมนวิภา วีรบุรุษ รุ่นพี่ และรุ่นน้องทุกคนแห่งภาควิชาประวัติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อนๆ และญาติพี่น้องทุกคน ที่เป็นกำลังใจให้ผู้เขียน รวมทั้งขอบคุณเป็นพิเศษสำหรับคุณจินตนา สร้อยสาย คุณสกวาลักษณ์ พวงเพชร คุณสัตติยะพันธุ์ กชมิตร และคุณภมรี สุรเกียรติ ที่ช่วยเหลือและเป็นกำลังใจให้กับผู้เขียนอย่างเต็มที่มาโดยตลอด

ขอขอบคุณ “พี่สาว” สำหรับกำลังใจจากแดนไกล และสุดท้าย ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ “คุณพ่อและคุณแม่” ที่เป็นเสมือนทุกสิ่งทุกอย่างของผู้เขียน ให้ความช่วยเหลือผู้เขียนในทุกๆ ด้านเป็นที่มาแห่งกำลังใจที่ยิ่งใหญ่ อันกลายเป็นพลังให้ผู้เขียนฝ่าฟันอุปสรรคต่างๆ มาได้ และเป็นแรงผลักดันให้ผู้เขียนก้าวต่อไปในอนาคตด้วยความเข้มแข็ง ทั้งนี้ หากมีข้อผิดพลาดประการใดในวิทยานิพนธ์ ผู้เขียนขอรับความผิดพลาดไว้เองทั้งหมด และหากวิทยานิพนธ์เล่มนี้จะมีประโยชน์บ้าง ผู้เขียนก็ขอยกความดีให้กับผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้กล่าวถึง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย .....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ .....	จ
กิตติกรรมประกาศ .....	ฉ
สารบัญ .....	ช
<b>บทที่</b>	
<b>1 บทนำ .....</b>	<b>1</b>
<b>2 การก่อตัวของขบวนการชาตินิยมต่อสู้เพื่อเอกราชลาวในช่วงทศวรรษ 2480.....</b>	<b>13</b>
2.1 ปัจจัยที่นำไปสู่การก่อตัวของขบวนการชาตินิยมลาวต่อต้านฝรั่งเศส .....	13
2.1.1 ปัญหาจากการเก็บภาษี .....	15
2.1.2 ปัญหาเรื่องชาวเวียตนามอพยพในลาว .....	17
2.1.3 ปัญหาจากการขาดอิสระเสรีภาพของคนลาว.....	20
2.2 การปรับตัวของฝรั่งเศสในลาวก่อนเกิดสงครามอินโดจีน พ.ศ. 2483 .....	23
2.2.1 การพยายามปรับปรุงด้านการเก็บภาษี .....	24
2.2.2 การส่งเสริมด้านการศึกษาและวัฒนธรรมเพื่อสร้างชาตินิยมลาว ...	26
2.3 สงครามอินโดจีนระหว่างไทยกับฝรั่งเศสที่ส่งผลต่อดินแดนลาว .....	31
2.4 ฝรั่งเศสกับการสนับสนุนชาตินิยมลาวเมื่อญี่ปุ่นเข้ามาในอินโดจีน.....	36
<b>3 บทบาทของรัฐบาลและผู้นำทางการเมืองไทยต่อขบวนการชาตินิยมลาวในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง (พ.ศ. 2482-2488) .....</b>	<b>44</b>
3.1 แนวคิดชาตินิยมของผู้นำทางการเมืองไทยหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 .....	44
3.2 นโยบายด้านต่างประเทศของไทยหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ที่ส่งผลต่อดินแดนลาว พ.ศ. 2475 .....	53
3.3 “ลาว” ในทัศนะของผู้นำทางการเมืองไทยสมัยใหม่ .....	59
3.4 การสนับสนุนกลุ่มชาตินิยมลาวจากนโยบายชาตินิยมไทยของจอมพล ป.พิบูลสงคราม .....	63
3.4.1 การเข้ามาในไทยของท้าวอุ่น ชนะนิกร .....	71
3.4.2 การบรรจุเจ้าลาวในตระกูล ณ จำปาศักดิ์เป็นข้าราชการไทย .....	76
3.4.3 การเข้ามาในไทยของคณะกู้อิสรภาพลาว .....	79

3.5	บทบาทของขบวนการเสรีไทยต่อขบวนการเสรีลาว .....	80
3.6	บทบาทของญี่ปุ่นในการสนับสนุนชาตินิยมลาว ช่วง พ.ศ. 2488 .....	97
4	<b>บทบาทของผู้นำทางการเมืองไทยต่อรัฐบาลลาวอิสระ ช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สอง.</b>	<b>108</b>
4.1	ปัญหาเรื่องสถานะของประเทศไทยภายหลังสงคราม .....	108
4.2	บทบาทของไทยต่อลาวอิสระก่อนไทยได้เข้าเป็นสมาชิกองค์การสหประชาชาติ...	116
4.3	การดำเนินงานของรัฐบาลลาวอิสระ .....	128
4.3.1	จัดตั้งสมาคมลาวเป็นลาว .....	131
4.3.2	กำหนดธงชาติลาวขึ้นใช้ .....	133
4.3.3	การจัดการด้านการเงิน .....	134
4.3.4	จัดตั้งโรงเรียนนายร้อยชั่วคราว .....	134
4.4	การช่วยเหลือของไทยต่อรัฐบาลลาวอิสระที่อพยพเข้ามาในประเทศไทย .....	139
4.5	การช่วยเหลือลาวอิสระภายหลังการเข้าเป็นสมาชิกองค์การสหประชาชาติของ ไทย .....	148
5	<b>การเปลี่ยนบทบาทของรัฐบาลไทยสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม ต่อขบวนการ ลาวอิสระ ช่วง พ.ศ. 2491-2492 .....</b>	<b>161</b>
5.1	ปัจจัยที่ทำให้บทบาทของไทยต่อขบวนการลาวอิสระเปลี่ยนแปลงไป .....	161
5.1.1	การหมกบดบทบาททางการเมืองของกลุ่มอดีตผู้นำเสรีไทย.....	161
5.1.2	ไทยกับปัญหาสงครามเย็น .....	170
5.2	บทบาทของรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงครามต่อรัฐบาลลาวอิสระในไทย .....	176
5.3	การยุบรัฐบาลลาวอิสระ .....	184
6	<b>บทสรุป .....</b>	<b>189</b>
	<b>รายการอ้างอิง .....</b>	<b>193</b>
	<b>ภาคผนวก .....</b>	<b>212</b>
	ภาคผนวก ก แผนที่ประเทศลาว .....	213
	ภาคผนวก ข แผนภูมิการสืบสันตติวงศ์ของกษัตริย์ลาว .....	214
	ภาคผนวก ค แผนผังวงศ์ตระกูลเจ้าเพชรราชและเหตุการณ์สำคัญ .....	215
	ภาคผนวก ง ลำดับเจ้าผู้ครองนครจำปาศักดิ์ .....	216
	<b>ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์ .....</b>	<b>217</b>